

EXPUNERE DE MOTIVE

I. Premise. Necesitatea reglementării

Dreptul de a alege și a fi ales sunt drepturi fundamentale, care se află la baza oricărei democrații. Ele fac parte din categoria drepturilor politice iar semnificația lor este dedusă, în primul rând, din reglementarea consacrată de articolele 36 și 37 din Constituție, care vizează, în succesiune, dreptul la vot și dreptul de a fi ales în organele administrației publice locale.

Însă semnificația lor cea importantă se regăsește în art.2 alin.(1) din Constituția României, potrivit căruia: "*Suveranitatea națională aparține poporului român, **care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum***".

Înțelegem astfel că **exercițiul drepturilor electorale este cel care dă conținut reprezentativității** și duce la constituirea acelor organe prin care poporul, deținătorul suprem al suveranității, o exercită.

Aceasta este și explicația pentru care în istorie s-au purtat lupte grele din partea celor care erau privați de exercitarea lor, pentru că legea instituia condiții restrictive, la baza cărora se afla legitimarea dreptului de a vota prin existența unei averi iar femeile au dobândit cu mari sacrificii un asemenea drept.

De aceea, crearea cadrului legal pentru ca acest drept să fie cât mai accesibil și, în același timp, cât mai corect și democratic exercitat, este și rămâne o preocupare a tuturor statelor de drept și democratice, cum este proclamat și statul român prin art.1 alin.(3) din Constituție, potrivit căruia:

*"România este **stat de drept, democratic și social**, (...).*

Printre elementele care deosebesc statele de tip totalitar de cele democratice este faptul că în cadrul acestora din urmă, comunitățile locale au dreptul să decidă ele pe cei care le conduc destinele, beneficiind de autonomie locală, consacrată și de art. 120 alin. (1) din Constituție, alături de descentralizare și deconcentrarea serviciilor publice. Autoritățile prin care se realizează autonomia locală sunt consiliile locale și cele județene,

precum și primarii și președinții de consilii județene, alese/aleși în condițiile legii.

Sub aspectul modului de alegere, România este țara cu cele mai restrictive condiții de înscriere la toate tipurile de alegeri, concretizat în numărul mare de semnături necesare pentru depunerea candidaturilor.

În acest fel, se îngreșează dreptul de a candida al tuturor cetățenilor, partidele neparlamentare și candidații independenți fiind direct afectați.

După cum se arată în studiile elaborate pe această temă, în România, "legiuitorii, dar și judecătorii CCR s-au arătat adepții unor măsuri drastice privind accesul pe liste, având astfel de-a face cu o viziune radicală asupra competiției politice prin care competiția este făcută doar pentru a fi câștigată. Această abordare face ca însăși ideea de competiție să își pierdă sensul adevărat deoarece competiția are loc doar între câștigători, între cei care, oricum, conform numărului de semnături culese este de așteptat să se enumere printre câștigători. Astfel, competiția electorală nu are alt sens pentru partide decât pentru a fi câștigată. Această viziune care poate afecta însăși buna guvernare a unui polis dat fiind faptul că limitează competiția electorală, neconsiderând-o un bun politic în sine, iar întreaga teorie a democrației este bazată pe competiție în sine. Este adevărat că definiția partidului politic ca atare este de a câștiga puterea, însă există, bunăoară, partide temporare, *issue parties*, care se nasc doar pentru a ridica o problemă politică temporară, cum sunt renumitele partide „cu o singură problemă” (*single-issue parties*). Aceste partide pot juca un rol important în a face conștientă atât clasa politică de niște probleme, cât și votanții, iar competiția politică devine un bun în sine, un prilej de dezbatere din care toate părțile au ceva de câștigat prin cunoaștere și înțelegerea în profunzime a societății.”¹

Pentru a evita situațiile anormale în care sunt puși o mare parte dintre candidați, ce se văd obligați să strângă un număr dublu de semnături de susținere, față de numărul de voturi necesar pentru a fi ales în consiliile locale, este necesară modificarea legii.

¹ Roberta-Manuela Ogaru, Studiu comparativ privind condițiile de înregistrare a candidaților la alegerile europarlamentare, accesibil pe <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzQbfTvjMWHgDQdrmKrnclJFZXfj>. Deși în titlul articolului se face referire la *alegerile europarlamentare*, prin conținut sunt vizate și alegerile locale, astfel încât concluzia este în egală măsură valabilă

II. Situația privind numărul de semnături pentru alegerea primarului în unele state din Uniunea Europeană

Pentru a fundamenta mai bine propunerea noastră, prezentăm în cele ce urmează, situația existentă în unele state ale Uniunii Europene. Precizăm, pentru înțelegerea corectă a informațiilor, că în limbajul occidental, termenul "comună" include atât localitățile rurale, cât și pe cele urbane.

În **Italia** este în vigoare Legea 81 din 25 martie 1993 , potrivit căreia declarația de prezentare a listelor de candidați pentru consiliul municipal și a candidaturilor aferente pentru funcția de primar pentru fiecare comună trebuie să fie semnată:

- a) de cel puțin 1.000 și cel mult 1.500 de alegători în comunele cu o populație mai mare de un milion de locuitori;
- b) de nu mai puțin de 500 și nu mai mult de 1.000 de alegători în comunele cu o populație cuprinsă între 500.001 și un milion de locuitori;
- c) de nu mai puțin de 350 și nu mai mult de 700 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 100.001 și 500.000 de locuitori
- d) cu nu mai puțin de 200 și nu mai mult de 400 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 40.001 și 100.000 de locuitori
- e) de nu mai puțin de 175 și nu mai mult de 350 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 20.001 și 40.000 de locuitori;
- f) de nu mai puțin de 100 și nu mai mult de 200 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 10.001 și 20.000 de locuitori
- g) de nu mai puțin de 60 și nu mai mult de 120 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 5.001 și 10.000 de locuitori;
- h) de nu mai puțin de 30 și nu mai mult de 60 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 2 001 și 5 000 de locuitori;
- i) de nu mai puțin de 25 și nu mai mult de 50 de alegători în municipalitățile cu o populație cuprinsă între 1.000 și 2.000 de locuitori.

Precizăm că **nu este necesară nicio listă de semnături pentru depunerea candidaturii în comunele cu o populație mai mică de 1 000 de locuitori.**

La depunerea listei, fiecare candidat la funcția de primar trebuie să declare că nu a acceptat o candidatură în altă localitate.

Semnătura alegătorului trebuie să figureze pe formulare corespunzătoare, care trebuie să conțină anumite elemente obligatorii,

prevăzute de lege și niciun alegător nu poate semna mai mult de o listă de candidați.

În **Bulgaria**, depunerea unui număr de semnături este necesară pentru ca un candidat independent să se înscrie la alegerile pentru funcția de primar și variază în funcție de numărul de locuitori ai municipalității. În conformitate cu Codul electoral, cerințele sunt următoarele: în comunele cu o populație: (a) nu mai mare de 10.000 de rezidenți sunt necesare 200 de semnături ale alegătorilor municipalității; (b) nu mai mare de 20.000 de rezidenți, sunt necesare 400 de semnături ale alegătorilor municipalității; (c) nu mai mare de 50.000 de rezidenți, sunt necesare 500 de semnături ale alegătorilor municipalității; (d) nu mai mare de 100.000 de rezidenți, sunt necesare 1.000 de semnături ale alegătorilor municipalității; (e) peste 100.000 de locuitori, se impun 2000 de semnături ale alegătorilor municipalității. Pentru primarul districtului, se impune semnătura a o cincime din alegătorii districtului, dar nu mai mult de 500;

În **Slovacia**, existența unui număr de semnături este necesară pentru ca un candidat independent să se înscrie la alegerile pentru primărie și ea variază în funcție de mărimea municipalității. Actul normativ aplicabil este *Legea Consiliului Național al Republicii Slovace privind alegerile pentru autoritățile locale autonome*. Un document de semnătură poate susține un singur candidat. Numărul necesar de semnături este prevăzut în Anexa 1 la lege.

Pentru ca un candidat independent să se înscrie la alegerile pentru funcția de primar, acesta trebuie să depună o petiție semnată de alegători care îi susțin candidatura. Numărul necesar de alegători depinde de mărimea municipalității. Numărul exact este specificat în Anexa 1 a legii mai sus menționate și se prezintă astfel: până la 50 de locuitori, sunt necesare 10 semnături; între 50 și 100 sunt necesare 20 de semnături; între 101 și 500 sunt necesare 40 de semnături; între 501 și 2000 sunt necesare 100 de semnături; între 2001 și 20000 sunt necesare 200 de semnături; între 20001 și 100000 sunt necesare 500 de semnături< Peste 100 000 sunt necesare 1000 de semnături;

În **Grecia**, alegerile locale, în care se includ și alegeri pentru regiuni, inclusiv alegerile pentru primari, se desfășoară conform *Legii 4804/2021*.

Candidații pot fi desemnați fie de partide politice, fie ca independenți. Candidații independenți trebuie să demonstreze un nivel minim de sprijin local prin colectarea de semnături de la alegătorii înregistrați în municipalitate. Ei trebuie să strângă un număr de semnături valabile de la alegătorii eligibili din municipalitatea în care doresc să candideze.

Numărul necesar depinde, de obicei, de mărimea electoratului din municipalitate. În municipalitățile cu mai puțini alegători, pragul poate fi de câteva sute de semnături; în orașele mai mari, acesta poate fi de câteva mii.

Pentru a candida la funcția de primar în Grecia, în special în calitate de candidat independent, candidatul trebuie să strângă un număr minim de semnături definit prin lege de la alegătorii înregistrați în municipalitatea respectivă, asigurându-se că aceste semnături sunt valabile și depuse la timp. Scopul acestui proces este de a asigura candidaților un sprijin local real.

Aceste semnături trebuie să provină de la alegătorii înscriși cu domiciliul în municipiu și sunt depuse spre verificare la comisia electorală competentă. Fiecare alegător poate semna o singură listă. În plus, candidații trebuie să plătească o taxă de nominalizare, care variază în funcție de mărimea populației municipalității.

În **Spania**, conducerea municipalităților aparține Consiliului Local, organ colegial care conduce administrația municipală. Președintele Consiliului Local este primarul, care **este ales de către și din rândul consilierilor**. Primarii organizează, suspendă și conduc ședințele și dezbaterile ședințelor de plenul ale consiliului și ale altor organe municipale. Ei sunt, de asemenea, cea mai înaltă autoritate reprezentativă a municipalității și responsabili de administrarea acesteia. Cu toate acestea, în cazul în care Consiliul Local în plen consideră că nu își îndeplinesc funcțiile în mod corespunzător, aceștia pot fi revocați printr-un „vot constructiv de cenzură”: aceasta înseamnă că, odată cu votul, ședința trebuie să propună și un nou candidat, pentru a evita un vid de putere.

Situația este similară și în **Franța**, unde populația cu drept de vot alege membrii Consiliului local/municipal din fiecare comună, denumiți consilieri municipali. Ei își aleg primarul, care prezidează Consiliul municipal, precum și adjuncții primarului. Mandatul consilierilor, al primarului și al adjuncților săi este de șase ani. În mod firesc, în aceste țări nu se pune problema unui număr de semnături.

III. Reglementarea actuală în România

Legea nr.115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr.215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali, la art.49 alin.(2) și art.50

alin.(2), -ultimele două legi fiind între timp abrogate prin Codul administrativ aprobat prin O.U.G. 57/2017-, prevede:

"Art.49 (2) - Pentru fiecare candidat la funcția de primar și de președinte al consiliului județean și listă de candidați pentru consiliul local și pentru consiliul județean, partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, de 500 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I.

Art. 50 (2) - Pentru funcția de primar, candidații independenți trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 100 în cazul comunelor, 500 în cazul orașelor, 1.000 în cazul municipiilor și sectoarelor municipiului București, precum și în cazul municipiului București. Candidații independenți pentru funcția de președinte al consiliului județean trebuie să prezinte o listă de susținători, care să cuprindă minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 2.000."

Se poate constata că pentru București, care are 1 786 929 alegători înscriși în listele electorale, este necesar un număr de 17869 semnături, în condițiile în care în Italia numărul maxim de semnături pentru localitățile de peste un million de locuitori este de 1000.

Prin numărul mare de semnături obligatorii impuse de sistemul românesc , se îngreuează dreptul de a candida al tuturor cetățenilor, iar partidele neparlamentare și candidații independenți sunt direct afectați.

Numărul mare de semnături necesare depunerii candidaturii, lasă loc în prezent unor grave abuzuri ale autorităților publice, care prin intimidare și alte metode aflate nu doar la limita legii, ci și a moralei publice, constrâng alegătorii să se teamă a-și arăta deschis simpatiile politice, prin semnarea listelor.

În egală măsură, **dezavantajează** o mare parte a candidaților care, în loc să se concentreze să demonstreze electoratului rațiunile pentru care ar trebui să fie aleși, meritele pe care le au, ei își consumă energiile, timpul

și resursele de toate categoriile, inclusiv financiare, pe strângerea de semnături care, ulterior fiecărui ciclu electoral, la anumite intervale de timp sunt destinate distrugerii.

Se creează, în mod implicit și **discriminări** între diferite categorii de competitori electorali, după cum aceștia provin de la forțe politice puternice, cu potențial financiar și susținere validată inclusiv prin participarea la guvernarea și administrarea țării și cei care nu au o asemenea apartenență, inclusiv independenții.

Nu este de neglijat nici aspectul care privește **protecția mediului**, care reprezintă o problemă de actualitate la nivel global și față de care se poate constata că, din păcate, nu manifestăm întotdeauna suficient interes.

Avem în vedere cantitățile de hârtie care se consumă, la baza cărora se află copaci măcelăriți inutil, într-un ecosistem în care, din păcate, a început să "*ne fugă pământul de sub picioare*" la propriu din cauza modului iresponsabil în care s-au realizat prea adeseori defrișările de păduri.

Și nu în ultimul rând, trebuie să ne punem în acord și cu soluția existentă la nivelul Uniunii Europene, din care facem parte.

IV. Soluția preconizată

Propunerea legislativă are ca obiect reducerea numărului de susținători prin listele de semnături, astfel:

1. pentru fiecare candidat la funcția de primar și de președinte al consiliului județean, cât și pentru candidații pentru consiliul local și pentru consiliul județean partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale și organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă:

un procent simbolic din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 20 în cazul comunelor, de 100 în cazul localităților urbane de rangul II și III și de 200 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și localităților urbane de rangul I.

2. Pentru candidații independenți, pentru funcția de primar: listă de susținători, care trebuie să cuprindă un procent simbolic din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 10 în cazul comunelor, de 50 în cazul orașelor și de 100 în cazul municipiilor, sectoarelor

municipiului București, precum și în cazul municipiului București iar pentru funcția de președinte al consiliului județean trebuie să prezinte o listă de susținători, care să cuprindă un procent simbolic din numărul total al alegătorilor înscriși în Registrul electoral și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 200. „

Acest număr este în armonie cu populația țării și în acord cu realitățile normative existente în alte state.

IV. Impact bugetar

Propunerea legislativă nu generează un impact bugetar.

V. Impact socio – economic

Propunerea legislativă nu generează impact socio – economic.

Inițiator:

Țiu Mihai Adrian, deputat S.O.S. ROMÂNIA de Olt

Verginia Vedinaș, deputat S.O.S. ROMÂNIA de Vrancea

Propunerea legislativă pentru modificarea Legii nr.115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr.215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali

Nr.crt	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnatura
1	TIU Mihai-Adrian	S.O.S. România	
2	TOADER ELENA-LAURA	S.O.S. ROMANIA	
3.	CONSTANȚIN ROȘU ANDREI FLORIN	S.O.S. România	
4.	FLORIN FLORIN	SOS RO	
5	VIDRA VLAD-ANDREI	SOS. RO	
6.	SIMONA MACOVEI IULIE	S.O.S. RO	
7.	OLĂENASU SORIN GEORGE	S.O.S. RO	
8	FĂGEȘ MADARIN LAURENȚIU	S.O.S. RO	
9	PROPERȚIU RODICA	S.O.S. RO	
10	CÎMPIANU ANDREIA-PETRONELA	S.O.S. RO	
11	LOREL GOLĂSCU	S.O.S. RO	
12.	IONESCU TUDOR	S.O.S. RO	
13.	LEȚY CLAUDIA	S.O.S. RO	
14.	ROȘU ȘTEFAN	S.O.S. RO	
15	BOȘ. FLORENTIN	S.O.S. RO	
16.	ION NICOLAE MIRELA	SOS. RO	
17.	VIAGY VASILE	S.O.S. RO	
18	SIMU AURORA TASCIA	NEAFILIAT	
19	GROZA CĂLIN FLORIN	NEAFILIAT	

[illegible]